

Sisällysluettelo

Esipuhe 3

Osio 1: Opiskelutaitojen vahvistaminen

1. Opiskelutaidot ja itsearviointi 8	
Millaisia tavoitteita sinulla on? 11	
2. Tekstit ja tekstilajit 16	
3. Fakta ja fiktio 22	
4. Näitä teksti- ja opiskelutaitoja tarvitset päättövaiheessa 25	
Tekstin tiivistäminen 28	
Miten tilastoa luetaan? 29	
5. Mihin voi luottaa?	
Uutta tietoa etsimässä 32	
Wikipedia lähteenä 35	
Tilastojen lukeminen osana tiedonhakua 36	
Kirjastot luotettavan tiedon lähteenä ... 37	
6. Puhutaan ja esiinnyttään 40	
Puhe-esitys 41	
Palautteen antaminen 44	
Itsearviointi 46	
Sanaluokat 48	
Verbit 51	
Nominit 52	

Osio 2: Oppiaineiden tekstit

1. Oppiaineiden tekstit XX	
2. Biologia ja maantieto XX	
Evoluutio XX	
Ilmastonmuutos XX	
3. Kemia XX	
Miten aineita erotetaan toisistaan? XX	
4. Historia, yhteiskuntaoppi ja elämäkatsomustieto XX	
Historia XX	
Yhteiskuntaoppi XX	
Elämäkatsomustieto XX	
5. Matematiikka XX	
Matematiikan tehtävät, joissa on kysymys XX	
Matematiikan tehtävät, joissa on imperatiivi XX	
Itsearviointi XX	
Lausetyyppejä XX	
Peruslause XX	
Predikatiivilause XX	
Verbi-verbi-lause XX	
Genetiivialkuinen lause XX	
Omistuslause XX	
Paikkalause XX	
Tuloslause XX	
Tilalause XX	
Partisiippeja XX	
VA-partisiippi XX	
NUT-partisiippi XX	
TU-partisiippi XX	
Agenttipartisiippi XX	
Lauseenvastikkeita XX	
VA- tai NUT-partisiipin genetiivi – referatiivinen lauseenvastike XX	
Kun-sivulause ilmaisee aikaa – temporaalinen lauseenvastike XX	
Miksi? – finaalin lauseenvastike XX	

Osio 3: Mediassa vaikutetaan

1. Mikä on media? XX	
2. Sanomalehtien tekstilajit XX	
3. Uutinen XX	
4. Uutiskuvat XX	
Uutiskuva osana uutista XX	
5. Mielipidetekstit XX	
Mielipiteiden perusteleminen XX	
Mielipidekirjoitus on perusteltu teksti XX	
Arvostelu on myös mielipide XX	
Blogitekstit XX	
6. Mainokset XX	
7. Sosiaalinen media XX	
Mitä voi julkaista sosiaalisessa mediassa? XX	
Kuvien käyttöoikeudet ja yksityisyysasetukset XX	
Kieli sosiaalisessa mediassa XX	
Tubettaminen ja vloggaus XX	
Twitter ja tiiviisti kerrotut asiat XX	
Mainokset sosiaalisessa mediassa XX	
Itsearviointi XX	
Puhutun ja kirjoitetun kielen ero – missä rajat kulkevat? XX	
Preesens, imperfekti ja pluskvamperfekti: aikamuotojen kertaaminen XX	
Lyhenteet kirjoitetussa kielessä XX	
Oikeinkirjoitussäännöt XX	
Päätö- ja välimerkit XX	
Isot ja pienet kirjaimet XX	
Yhdyssanat XX	

Osio 4: Kirjallisuus

1. Mitä kirjallisuus on? XX	
Luetaan romaani! XX	
2. Sadut ovat proosaa XX	
3. Proosan lukeminen XX	
4. Lyriikka eli runous XX	
5. Draama eli näytelmäkirjallisuus XX	
Itsearviointi XX	
Lauseenjäsenet XX	
Predikaatti XX	
Subjekti XX	
Objekti XX	
Virke, lause ja tekstikappale XX	
Päälause ja sivulause XX	
Joka-pronomini aloittaa sivulauseen XX	

Opiskelutaitojen vahvistaminen

Tässä luvussa opit opiskelussa tarvittavia tärkeitä taitoja ja tutustut opiskelun kannalta tärkeisiin tekstilajeihin. Opit, että opiskelu on aktiivista työtä etkä ole ainoastaan passiivinen tiedon vastaanottaja. Asetat tavoitteita ja toimit niiden mukaan sekä opit hyödyntämään eri verkostoja, kun tarvitset apua. Opit eri tapoja lukea pitkiä tekstejä, tiivistämään pitkää tekstiä sekä suunnittelemaan ja pitämään puhe-esityksen. Kehityt tiedon etsijänä ja opit valitsemaan sopivat tiedonlähteet.

TEHTÄVIEN AVULLA HARJOITELLAAN

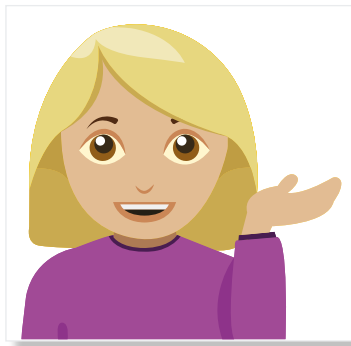
- eri tekstilajien tunnistamista
- kehittämään omia opiskelutaitoja
- vastuun ottamista omasta opiskelusta
- omien tavoitteiden asettamista
- pitkien tekstien lukemista
- tekstin tiivistämistä
- puhe-esityksen suunnittelua ja pitämistä
- tiedonhankintataitoja

2 Tekstit ja tekstilajit

Olet jo aikaisemmin oppinut erilaisten tekstilajien piirteitä. Nyt opit lisää tekstien tavoitteista ja tavoista käyttää kieltä.

Teksti on kaikkea sitä, mitä voit lukea, nähdä ja kuulla. Tekstit rakentuvat kirjai-

mista, kuvista, symboleista ja muista merkeistä. Myös puhe on tekstiä. Tekstit voivat olla painettuja tai digitaalisia, ja niiden lukeminen on erilaista. Tässä on esimerkkejä erilaisista teksteistä:

Tekstit jaetaan eri tekstilajeiksi sen perusteella, millaisia tavoitteita niillä on, millaista kieltä ne käyttävät, mistä eri tekstin osista ne koostuvat ja miltä ne näyttävät. Esimerkiksi uutisen tavoite välittää tietoa ajankohtaisista asioista, mainoksen tavoite on myydä ja sarjakuvan viihdyttää. Tekstit on myös kirjoitettu

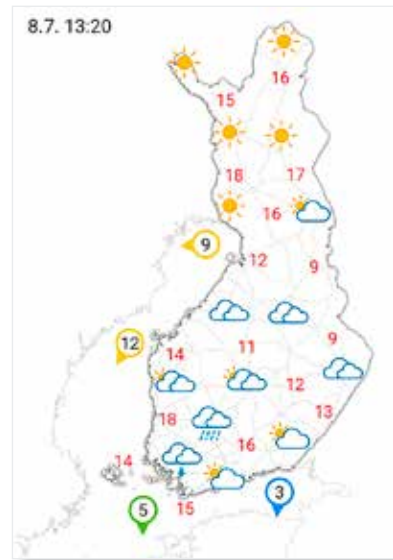
erilaisille lukijoille: tekstit voivat olla lapsille, aikuisille jne., ja tekstien tavoite riippuu siitä, kenelle ne on kirjoitettu. Tekstilajit muuttuvat koko ajan, ja jatkuvasti syntyy uusia tekstilajeja. Tässä on esimerkkejä erilaisista tekstilajeista:

Uutinen

Mielipidekirjoitus

Leijona ja hiiri

Kauan sitten Afrikassa eli muuan erityisen suurikokoinen leijona. Se tiesi itsensä viidakon valtiaaksi, sillä kaikki muut eläimet pelkäsivät sitä.

Eräänä aamuna leijona makoili raukeana savannilla. Yhtäkkiä sen vierestä vilisti pieni pieni hiiri. Leijona ojensi kouraansa ja nappasi hiiren tarvien kynsiensä väliin.

– Sainpas sinut, karjaisi leijona.

– Ole kiltti äläkä syö minua, piipitti pieni hiiri peloissaan. – Jos säästät henkeni, lupaan olla ystäväsi ja auttaa sinua pulassa.

Leijonaa hymyilytti. – Miten noin pieni otus voisi ikinä auttaa minua?

se tuumi hieman ylimielisesti. – Minä olen viidakon mahtavin eläin.

Aisopos

Ruokaohje

Satu

Sanaluokat

Suomen kielen sanat voivat olla esimerkiksi verbejä, substantiiveja, adjektiiveja, pronomineja ja konjunktioita. Sanat luokitellaan sen mukaan, miten ne taipuvat.

VERBIT

Verbit kertovat, mitä tehdään tai mitä tapahtuu. Verbit taipuvat persoonamuodoissa ja aikamuodoissa. Verbi voi myös olla aktiivissa tai passiivissa.

1. Täydennä puuttuvat kohdat mallin mukaan.

Verbit taipuvat persoonamuodoissa:

Minä kirjoitan.

Sinä kirjoitat.

Hän kirjoittaa.

Me _____

Te _____

He _____

Verbit taipuvat aikamuodoissa:

Minä kirjoitan. (preesens)

Sinä _____ (preesens).

Minä kirjoitin. (imperfekti)

Sinä _____ (imperfekti).

Minä olen kirjoittanut. (perfekti)

Sinä _____ (perfekti)

Minä olin kirjoittanut. (pluskvamperfekti).

Sinä _____ (pluskvamperfekti).

Verbi voi olla aktiivissa: Minä kirjoitin.

Verbi voi olla passiivissa: Kurssilla kirjoitetaan. Eilen kurssilla kirjoitettiin.

NOMINIT

Substantiivit, adjektiivit, pronominit ja numeraalit ovat nomineja. Substantiivit nimeävät asioita, adjektiivit kertovat, millaisia substantiivit ovat ja pronomien avulla voidaan välttää toistamista substantiiveja sekä adjektiiveja.

1. Nominit taipuvat sijamuodoissa. Kirjoita sama sijamuoto mallin mukaan.

opiskelu → opiskelun

kuuntelu → _____

käsite → käsittettä

tekstilaji → _____

olennainen → olennaisessa

mielenkiintoinen → _____

tämä → tästä

se → siihen

2. Nominit taipuvat yksikössä ja monikossa. Kirjoita taiputusmuodot mallin mukaan.

opiskelu → opiskelut → opiskelujen

kuuntelu → _____ → _____

käsite → käsitteet → käsitteitä

tekstilaji → _____ → _____

olennainen → olennaiset → olennaisissa

mielenkiintoinen → _____ → _____

tämä → nämä → näistä

se → ne → niistä

PARTIKKELIT

Partikkelit ovat sanoja, jotka eivät taivu. Ne ovat siis aina samanlaisia. Esimerkiksi konjunktiot, postpositiot ja adverbit ovat partikkeleita.

1. Kirjoita lisää esimerkkejä partikkeleista.

Konjunktiot:

ja, tai, vai, että _____

Postpositiot:

alla, päällä,
vieressä _____

Adverbit:

tänään, nyt, ehkä, hitaasti _____

Huom! Taipumattomat sanat tunnistat siitä, että niihin ei voi lisätä päätteitä. Voit kokeilla esimerkiksi lisätä -ssa-päätteen sanaan: ehkässä → ei voi lisätä, eli sana on taipumaton.

2. Sijoita lauseiden sanat oikeisiin laatikoihin.

- Tämä on aika helppo tehtävä.
- Opiskelu tuntuu joskus mukavalta ja toisinaan haastavalta.
- On tärkeää laajentaa omaa sanavarastoa ja opetella eri tekstilajeja.

Nominit

Verbit

Partikkelit eli taipumattomat sanat

--	--	--

VERBIT

Verbi kertoo, mitä **tehdään tai mitä tapahtuu**. Verbi taipuu persoonamuodossa sekä aikamuodossa. Suomen kielessä lauseessa on aina verbi.

1. Tekstissä alleviivatut sanat ovat verbejä. Kirjoita verbien persoonamuodot, perusmuodot sekä merkitys sinun omalla kielelläsi.

Ihmiset käyttävät paljon älypuhelimia. Älypuhelimet ovat muuttaneet ihmisten toimintaa. Älypuhelimesta katsotaan esimerkiksi uutiset ja samalla viestitellään kaverin kanssa. Niiden käytössä on sekä hyviä että huonoja puolia. Toisaalta elämä helpottuu, kun kaiken tiedon saa yhdestä paikasta. Toisaalta taas älypuhelimien toiminnot ja merkkiäänät häiritsevät keskittymistä.

verbi tekstissä	persoonat	perusmuoto	omalla kielellä
käyttävät	he	käyttää	

Oppiaineiden tekstit

Oppiaineiden kieli on tiedonalojen kieltä. Oppiaineiden tekstin ovat tietotekstejä. Tässä luvussa tutustut tietotekstien kieleen. Opit työtapoja tietotekstien lukemiseen ja kirjoittamiseen. Tekstien aiheet on valittu opetussuunnitelman tärkeistä sisällöistä. Samoja aiheita käsitellään biologian, maantiedon, kemian jne. tunneilla.

TEHTÄVIEN AVULLA HARJOITELLAAN

- tekstin kokonaisuuden kuvaamista
- avainsanojen etsimistä
- eri oppiaineiden sanastoa
- eri aineille tyypillisiä kielen rakenteita
- tietotekstin, esim. määritelmän tai koevastauksen, kirjoittamista

3 Kemia

Seuraava teksti on kemian tietoteksti. Sen aihe on aineiden **erottaminen** toisistaan. Ensimmäisessä kappaleessa johdetaan lukijaa aiheeseen ja selitetään, miksi aineita **erotetaan** toisistaan. Sitten luetellaan erotus-

menetelmät. Jokaista erotusmenetelmää **kuvataan** omassa kappaleessa esimerkin kanssa. Loppukappaleessa on tiivistelmä, jossa **arvioidaan** aineiden erottamista.

JOHDANTO (verbi johtaa) on **tekstin alussa**. Se vie lukijan ajatukset asiaan, jota teksti käsittelee, eli tekstin aiheeseen.

erottaa toisistaan = laittaa erikseen, jakaa ryhmiin, laittaa pois, erottaminen (erottavat-vat+minen)
kuvata/kuvailla = Millainen ilmiö/asia on?
arvioida = Mikä on ilmiön/asian merkitys?

Tekstin kappaleet:

1. **JOHDANTO JA SELITYS:** AINEEN RAKENNEOSAT, SEOS, EROTTAMINEN, EROTUSMENETELMÄT, AINEEN OLOMUODOT

2. **ASIAKAPPALE, KUVAILU:** SUODATUS

3. **ASIAKAPPALE, KUVAILU:** TISLAUS

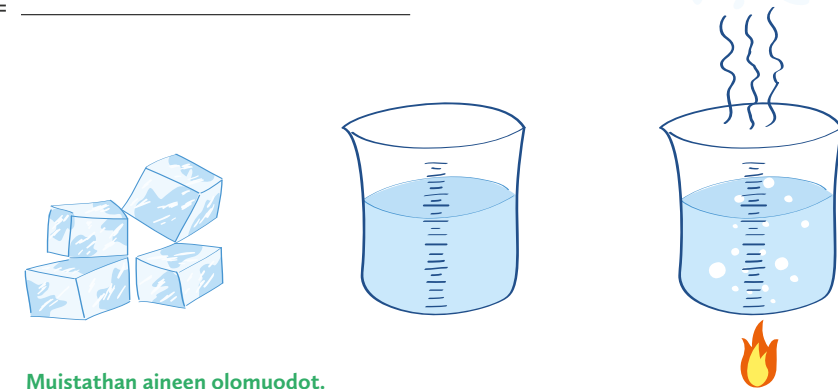
4. **ASIAKAPPALE, KUVAILU:** HAIHDUTUS

5. **ASIAKAPPALE, KUVAILU:** UUTTO

6. **LOPPUKAPPALE:** EROTUSMENETELMIEN TÄRKEYS

Katso **tummennetut** eli tärkeät sanat sanakirjasta. Kirjoita selitys omalla kielelläsi.

aine = _____ rakenne = _____
osa = _____ erottaa = _____
kiinteä = _____ neste = _____
kaasu = _____ kuumentaa = _____
menetelmä = _____

Muistathan aineen olomuodot.

Lue seuraava aineiden erottamista käsittelevä teksti.

MITEN AINEITA EROTETAAN TOISISTAAN?

Aineet koostuvat pienistä **rakenneosista**. Seos on aine, jossa on kahden tai useamman aineen rakenneosia. Aineen olomuodot ovat **kiinteä, neste ja kaasu**. Rakenneosat liikkuvat eri tavoin eri olomuodoissa. Kemiassa seoksen aineita erotetaan toisistaan erilaisilla menetelmillä. Tässä kerrotaan neljästä erotusmenetelmästä. Ne ovat suodatus, tislauk, haihdutus ja uutto.

Suodatuksessa kiinteä aine erotetaan nesteestä. Siinä käytetään suodatinta. Näin erotamme esimerkiksi kahvijauheen juomasta.

Tislauksessa erotetaan esimerkiksi kaksi nestettä toisistaan. Nestettä kuumennetaan. Aineet kiehuvat eri lämpötiloissa ja siksi toinen aine muuttuu **höyryksi** nopeammin kuin toinen. Höyry jäädytetään. Se muuttuu nesteeksi. Neste kerätään talteen. Tislausta käytetään esimerkiksi öljyteollisuudessa.

Haihdutuksessa kiinteä aine erotetaan nesteestä. Nestettä kuumennetaan. Kiinteä aine kiteytyy ja neste haihtuu pois. Näin valmistetaan esimerkiksi merisuolaa merivedestä.

Mediassa vaikutetaan

Tässä luvussa tutustut perinteiseen, digitaaliseen ja sosiaaliseen mediaan. Opit tunnistamaan maailman eri tekstilajeja ja niille ominaisia piirteitä. Opit erottamaan, välittävätkö tekstit tietoa vai pyrkivätkö ne vaikuttamaan. Luet ja harjoittelet muun muassa analysimaan uutisia sekä uutiskuvia. Tässä luvussa keskitytään myös mielipideteksteihin ja harjoitellaan mielipiteiden ilmaisukeinoja. Opit, miten sosiaalisessa mediassa vaikutetaan ja millaista kieltä sen eri kanavissa ja sovelluksissa käytetään. Huomaat, kuinka tärkeää on osata arvioida kriittisesti lukemaansa.

TEHTÄVIEN AVULLA HARJOITELLAAN

- tietoutta median tehtävistä
- median keskeisten tekstilajien, kuten uutisen ja mielipidekirjoituksen tavoitteiden ymmärtämistä
- pitkien mediatekstien lukemista
- median teksteihin liittyvää sanastoa
- median kielelle tyypillisiä piirteitä
- vaikuttamista mediassa
- oman elämän kannalta tärkeiden median tekstien, esim. mielipidekirjoituksen tai arvostelun kirjoittamista.

1 Mikä on media?

Media tarkoittaa (1) erilaisia välineitä, joilla viestejä **välitetään**. Välineitä voivat olla esimerkiksi televisio, sanomalehti tai internet. Media tarkoittaa myös (2) viestien sisältöä ja tapoja, joilla viestejä kirjoitetaan. Nuo tavat ovat median tekstilajeja.

Medialla on erilaisia tehtäviä. Ne ovat tiedon välittäminen, **elämysten** tarjoaminen sekä yhteydenpito. Media välittää tietoa siitä, mitä ympäristössä tapahtuu. Mediassa kerrotaan poliittisista päätöksistä, urheilumenestyksestä tai siitä, mitä julkisuuden henkilöiden elämästä. Lisäksi media viihdyttää ja tarjoaa elämyksiä. Elämyksiä median avulla voi kokea, kun katsoo mielenkiintoista tv-sarjaa tai lukee **viihdeuutisia**. Median avulla myös pidetään yhteyttä. Yhteydenpito tapahtuu erityisesti sosiaalisen median viestipalveluiden, kuten WhatsAppin, avulla.

Media voi olla perinteinen tai digitaalinen. Perinteiseen mediaan luetaan tässä mukaan **painetut** sanoma- ja **aikauslehdet**, radio ja televisio. Digitaaliseen mediaan kuuluvat mikä tahansa media, joka on koodattu koneiden välitettäväksi sähköisesti ja luettavaksi sähköisellä laitteella, esim. tietokoneella.

Sanoma- ja aikauslehti voi olla digitaalinen, mutta esitystapa on erilainen kuin painetussa mediassa. Digitaalisessa mediassa tekstiin liittyvät esim. linkit, liikkuvat kuvat ja äänet. Sosiaalinen media kuuluu digitaaliseen mediaan. Sosiaalinen media on avoin kaikille ja sille on ominaista **vuorovaikutus**.

Median tekstit välittävät tietoa ja niillä yritetään myös **vaikuttaa**. Erilaisten median tekstien lukeminen vaatii siksi medialukutaitoa. Medialukutaito tarkoittaa, että osaa sekä lukea median tekstejä että arvioida niiden tavoitteita. Tekstejä täytyy siis osata lukea kriittisesti. Nykypäivänä, kun olemme jatkuvasti erilaisten viestien ympäröiminä, täytyy myös osata erottaa luotettavat lähteet ja esimerkiksi tutkimustieto mielipiteistä.

Suomessa erityisesti perinteinen media on luotettava. Suomessa myös median laatua ja totuudenmukaisuutta valvotaan. Suomessa mediaa valvovat tehokkaimmin Journalistiliitto ja Julkisen sanan neuvosto, joka voi antaa huomautuksia journalismista, jossa esimerkiksi ei kunnioiteta **sananvapautta** tai joka sisältää **vihapuhetta**.

välittää = siirtää, viedä eteenpäin

elämys = hyvä tai vaikuttava kokemus

viihdeuutinen = uutinen, joka kertoo esimerkiksi julkisuuden henkilöiden elämästä

painettu = printti

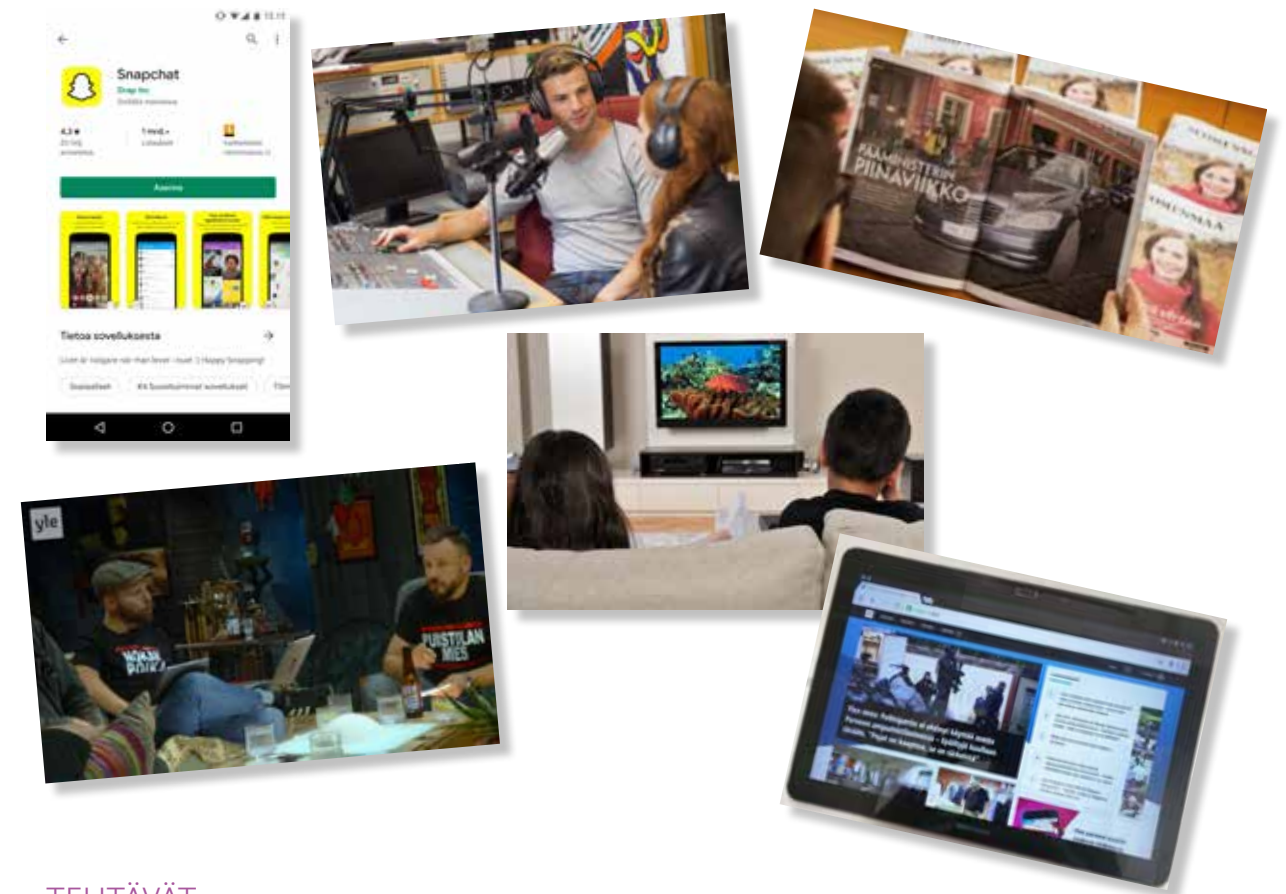
aikauslehti = lehti, joka ilmestyy kerran viikossa, kuukaudessa tms.

vaikuttaa = saada joku muuttamaan ajatuksiaan/tekojaan

sananvapaus = oikeus ilmaista tietoja, mielipiteitä ja viestejä

vihapuhe = esimerkiksi rasismia sisältävä puhe erityisesti mediassa

Vuorovaikutus tarkoittaa sitä, että osapuolet ovat yhteydessä toisiinsa. Vuorovaikutusta on esimerkiksi se, että voit sanoa mielipiteesi suoran televisiolähetysten aikana, ja se näkyy kuvaruudussa.

TEHTÄVÄT

1. Mitä medioita sinä seuraat säännöllisesti? Esim. internet, radio...

2. Mitä tarkoittaa medialukutaito? Määrittele käsite yhdessä opettajan kanssa.

2 Sanomalehtien tekstilajit

Perinteisen median sekä digitaalisen median sanomalehdissä on useita erilaisia **juttuja** eli tekstilajeja. Tärkeitä juttuja ovat uutinen, **artikkeli**, **reportaasi**, henkilöhaastattelu, mielipidekirjoitus sekä kolumni. Jutuilla on erilaisia tehtäviä. Esimerkiksi uutinen välittää tietoa. Lukija saa siis tietää, mitä maailmassa tapahtuu, kun hän lukee uutisia. Tietoa välittävissä teksteissä ei ole kirjoittajan mielipiteitä, vaan ne pyrkivät esittämään asiat neutraalisti eli ne ovat **objektiivisia**.

Tietoa välittävien tekstilajien lisäksi sanomalehdissä on **kantaa ottavia** tekstejä. Sellaisia ovat esimerkiksi arvostelu, mielipidekirjoitus ja kolumni. Niissä **näky kirjoittajan mielipide**. Kantaa ottavien juttutyypin

avulla halutaan vaikuttaa toisten mielipiteisiin. Tekstejä, joissa näkyy kirjoittajan mielipide, kutsutaan myös **subjektiivisiksi** teksteiksi.

juttu = sanomalehdessä olevat tekstilajit

artikkeli = tietoa välittävä teksti

reportaasi = uutista laajempi juttu, jossa on paljon kuvia

välittää tietoa = antaa tietoa lukijalle

objektiivinen = puolueeton, ei sisällä mielipiteitä

kantaa ottava juttu = teksti, jossa on mielipiteitä

kirjoittajan mielipide näkyy = kirjoittaja kertoo mielipiteensä

subjektiivinen = omakohtainen, yksilöllinen

ESIMERKKEJÄ SANOMALEHTIEN TEKSTILAJEISTA

KOLUMNI OTTAA KANTAA

Kolumnissa kirjoittajan mielipiteet tulevat selkeästi esille.

Kolumni usein ottaa kantaa ajankohtaiseen keskustelun-aiheeseen.

Kolumnissa on usein kolumnin kirjoittajan kuva. Kirjoittaja voi olla toimittaja tai jonkin alan asiantuntija.

HENKILÖJUTTU VÄLITTÄÄ TIETOA, KOKEMUKSIA JA NÄKEMYKSIÄ

Henkilöjutussa on mielenkiintoinen aloitus.

Henkilöjutussa on valittu tietty näkökulma, josta haastateltavaa haastatellaan.

Kalhor Hersh puhuu ja ymmärtää yli kymmentä kieltä

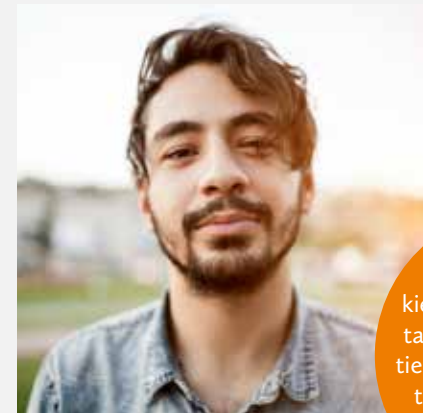
Hän ajattelee osaavansa kieltä hyvin, kun pystyy ymmärtämään runoutta sillä kielellä. Näitä kieliä Kalhorilla on viisi.

Kalhor Hersh puhuu ja ymmärtää yli kymmentä kieltä. Kielitaito on kehittynyt hänen lapsuudessaan Kurdistanin vuoristossa, jossa Kalhor eli paimenena. 7-vuotiaana hän osasi äidinkieltä kurdin lisäksi kahta muuta kieltä ja 14-vuotiaasta alkaen hän on aktiivisesti opetellut uusia kieliä.

Kalhorilla on kaksi tärkeää syytä siihen, miksi hän on halunnut opetella paljon kieliä. Tärkein niistä on omien mielipiteiden ilmaiseminen ja ymmärretyksi tuleminen. Pikkulapsena hänelle on ollut tärkeää voida kommunikoida ihmisten kanssa. Ympäristö, jossa puhuttiin useita eri kieliä, tarjosi hänelle mahdollisuuden eri kielten oppimiseen.

Toinen tärkeä syy kielten oppimiseen on runouden ymmärtäminen. Rakkaus runouteen syntyi Mawlana Jalaluddin Rumin runouden kautta. Kalhor halusi ymmärtää Rumin runoja, ja opetti sen vuoksi darin kielen. Runoutta hän lukee nykyään viidellä kielellä.

Ison osan osaamistaan kielistä Kalhor on oppinut kuuntelemalla ihmisten puhetta sekä tulkitsemalla ihmisten ilmeitä. Lukemaan ja kirjoittamaan Kalhor oppi vasta tultuaan Suomeen vuonna 2016. Hän oli silloin 20-vuotias. Ennen sitä hän tunnisti kirjoitetusta kielestä vain oman nimensä sekä numerot. Kalhor opeteli kirjoittamaan ensin äidinkieltään ja sitten dariksi. Hän harjoitteli lukemista ja kirjoittamista Youtuben sekä Pasilan kirjaston monikielisen

Kalhor lukee runoutta viidellä kielellä.

Henkilöjutussa kieli on kertovaa. Jutun tavoitteena on välittää tietoa ja se vetoaa myös tunteisiin kertomalla haastateltavan elämästä.

kirjaston teosten avulla. Lukemisesta tuli sujuvaa puolessa vuodessa. Sen jälkeen Kalhor aloitti kotoutumiskoulutuksen suomen kielen opinnot ja oppi siellä nopeasti lukemaan myös suomeksi. Kotoutumiskoulutuksesta hän siirtyi aikuisten perusopetukseen. Peruskoulun hän suoritti nopeasti: siinä meni vain 1,5 vuotta.

Eri kielten oppimiseen Kalhorilla on selkeä tekniikka. Hän selvittää aina ensin, mitä sana tarkoittaa. Sen jälkeen hän miettii fraasin tai lauseen, jonka yhteydessä sanaa voi käyttää. Lauseita hänen on helppo muistaa ulkoa.

Tällä hetkellä Kalhor jatkaa opiskeluaan, uusien kielten oppimista ja asustelee kahden koiransa kanssa. Koiratkin ovat monikielisiä: ne ymmärtävät sekä kurdia että suomea.

Haastateltavan nimi on muutettu

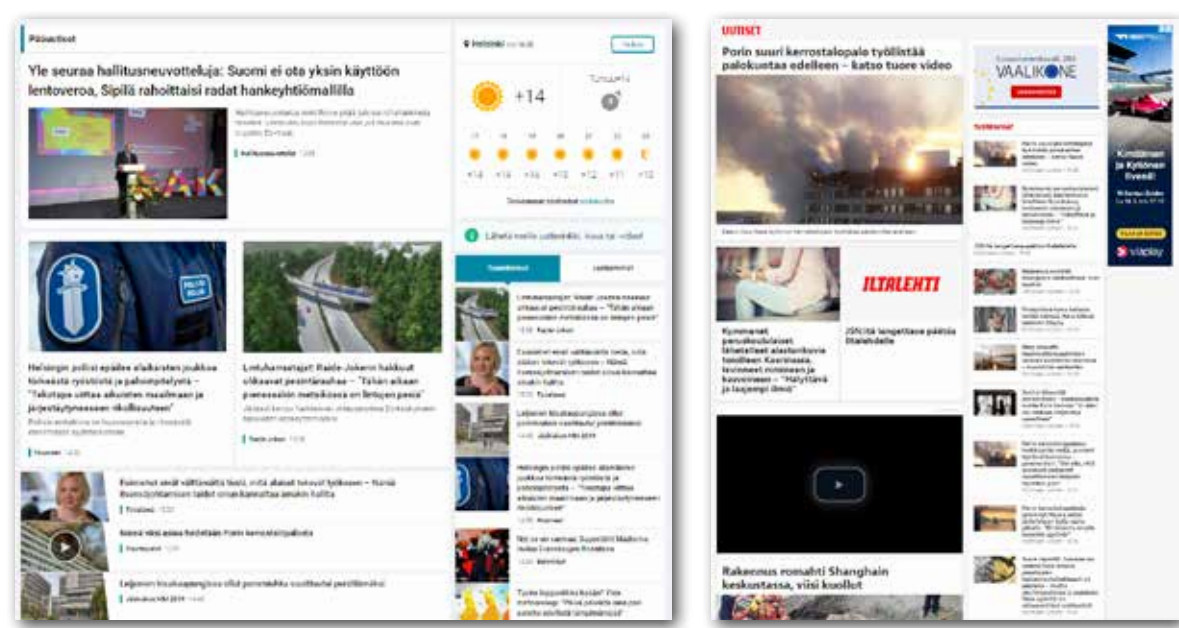
Haastateltavasta kerrotaan kiinnostavia ja yllättäviä asioita.

□ Malista kotoisin oleva 22-vuotias Mamoudou Gassamasta pelasti lauantai-iltana Pariisiissa kerrostalon neljännen kerroksen parvekkeelta 4-vuotiaan lapsen, joka roikkui parvekkeen kaiteessa.

□ Gassaman rohkean teon on huomionnut myös Ranskan presidentti Emmanuel Macron, joka kutsui Gassaman virka-asuntoonsa Élysée-palatsiin maanantaina.

Lähde: Teksti lyhennetty ja muokattu HS.fi-sivuston uutisesta 28.5.2018

5. Etsi lehdestä uutinen ja tuo se mukanaasi suomen tunnille. Vertaillkaa uutisia parin kanssa. Tarkastelkaa, löytykö uutisista vastaukset uutiskysymyksiin.
6. Katso kuvia kahdesta eri verkkouutissivustosta. Lue sen jälkeen väitteet ja valitse, kumpaan sivustoon ne sinun mielestäsi sopivat. Ne voivat sopia myös molempiin sivustoihin.

	Sivustolla on kirkkaat värit.	Sivustolla on mainoksia.	Sivustolla on liikkuvaa kuvaa.	Sivustoa on selkeä.	Sivusto on kiinnostava.	Sivusto on luotettava.	Sivusto välittää tietoa.
YLE-uutiset							
Iltalehti							

4 Uutiskuvat

Uutisten yhteydessä olevia kuvia kutsutaan **uutiskuviksi**. Uutiskuvat **havainnollistavat** uutisen tapahtumia, välittävät tietoa uutisesta ja kertovat oman tarinansa uutisen tapahtumasta. Vaikka uutinen pyrkii olemaan objektiivinen ja neutraali, uutiskuva ottaa usein vahvasti kantaa. Uutiskuvien avulla siis vaikutetaan lukijaan ja ne herättävät myös tunteita. Uutiskuviin liittyy **kuvateksti**, jossa kerrotaan, mitä kuvassa tapahtuu. Lisäksi

uutiskuviin on merkitty **lähde**. Lähteessä kerrotaan kuvaajan nimi ja/tai lehden tai uutistoimiston tiedot.

uutiskuva = kuva, joka on uutistekstin yhteydessä
havainnollistaa = tehdä näkyväksi, näyttää
kuvateksti = teksti kuvan alla tai vieressä
lähde = mistä kuva on alunperin

UUTISKUVA OSANA UUTISTA

Opiskelijat lakkoilivat ilmaston puolesta

Mielenosoittaja Senaatintorilla Helsingissä kansainvälisessä nuorten ilmastolakossa perjantaina 15.3.2019
 Heikki Saukkomaa / Lehtikuva

Kuvateksti kertoo lisätietoa kuvasta eli se selittää, mitä kuvassa tapahtuu.

Lähde kertoo, kuka on ottanut kuvan.

Opiskelijat lakkoilivat tänään ilmaston puolesta monissa suurissa kaupungeissa.

Helsingissä ilmastolakkoilijat kokoontuivat puolilta päivin Senaatintorille, jossa oli puhumassa muun muassa presidentti Tarja Halonen. Lakoon osallistui opiskelijoita sekä korkeakouluista että toiselta asteelta.

Opiskelijat vaativat ilmaston lämpenemisen rajoittamista 1,5 asteeseen ja kestävän kehityksen opintoja osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää.

Lähde: Yle Uutiset / STT (muokattu)

TEHTÄVÄT

1. Lue uutinen *Opiskelijat lakkoilivat ilmaston puolesta* ja vastaa kysymyksiin.

A. Etsi kuvateksti ja kirjoita se viivalle.

B. Selvitä ja kirjoita sanat *ilmastolakko, marssi, kansainvälinen* omalla kielelläsi.

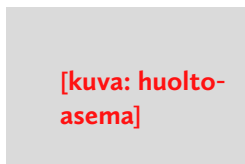
C. Kuka on ottanut kuvan ja mistä kuva on otettu? Kirjoita kuvan lähde viivalle.

D. Etsi uutistekstistä sanat, jotka näkyvät kuvassa ja kuvatekstissä. Alleviivaa sanat.

2. Kirjoita kuvateksti oikean kuvan alle.

Maapallon ilmasto lämpenee kaksi astetta tällä vuosisadalla.

Donald Trump tapasi Pohjois-Korean diktaattori Kim Jong-unin.

Suomessa syntyy ennätysellisen vähän vauvoja vuonna 2018.

Diesel on jo kalliimpaa kuin bensa.

Maailman merissä on miljoonia tonneja muoviroskaa.

Valtava maastopalo leviää Kaliforniassa.

3. Valitse yllä olevista kuvista vaikuttavin ja perustelee, miksi valitsit juuri sen kuvan.

4. Katso kuvaa Jemenin tulvista ja vastaa kysymyksiin.

Sudanilaismies ja hänen tavaransa tulvan keskellä Wad Ramlin kylässä.
Lehtikuva/AFP

A. Mitä näet kuvassa? Mitä kuvassa tapahtuu?

Minä näen kuvassa _____

Kuvassa mies _____

ja takana on _____

B. Kuka kuvan ihminen on? Millainen elämä hänellä on? Miltä hänestä tuntuu?
